

Pamatojoties uz ierosināto stratēģiju 2016. gadam, Komisija 2019. gada martā nāca klajā ar kopīgu paziņojumu "ES un Ķīna – stratēģiska perspektīva", aicinot īstenot daudzpusīgu pieeju, kas aptver dažādas politikas jomas, un pieprasot ES dalībvalstu pilnīgu vienotību sadarbībā ar Ķīnu. Stratēģiskajā perspektīvā tika aicināts ciešāk iesaistīties kopīgu interešu īstenošanā pasaules līmenī un uzstāt uz savstarpēji vienlīdzīgiem nosacījumiem ekonomikas jomā.

ES un Ķīnas 21. augstākā līmeņa sanāksme notika 2019. gada 9. aprīlī Briselē pēc ES un Ķīnas stratēģiskā dialoga, kuru rīkoja 2019. gada 18. martā Briselē, gatavojoties šai sanāksmei. [Kopīgais paziņojums, kas tika sniegts 2019. gada 9. aprīlī](#), atspoguļo pastāvīgos centienus ne tikai sadarboties globālu problēmu risināšanā, bet arī stimulēt divpusējas ekonomiskās attiecības, kuru pamatā būtu daudz mazāk diskriminācijas, godīga konkurence un vienlīdzīgi konkurences apstākļi. ES un Ķīna jo īpaši vienojās rast risinājumus vairākiem galvenajiem šķēršļiem, ko noteikušas abas puses, un nākamajā ES un Ķīnas augstākā līmeņa sanāksmē izvērtēt sasniegto progresu.

Kopīgajā paziņojumā tika apstiprināts, ka ES un Ķīna kā pasaules līmeņa dalībnieces ir kopīgi atbildīgas par tādu reģionālu un pasaules mēroga problēmu risināšanu kā klimata pārmaiņas un Parīzes COP 21 nolīguma īstenošana, kopīgi drošības apdraudējumi, tostarp cīņa pret terorismu un kibernetiskā drošība, kā arī Kopīgā visaptverošā rīcības plāna ar Irānu ievērošana saistībā ar Irānas kodolprogrammu. Tās arī atkārtoti apstiprināja savu apņemšanos stiprināt daudzpusīgumu un uz noteikumiem balstītu daudzpusēju tirdzniecības sistēmu, tostarp procesus, lai reformētu starptautisko monetāro un finanšu sistēmu (arī SVF kvotas) un Pasaules Tirdzniecības organizāciju, jo šo jautājumu risināšanai ES un Ķīna ir izveidojušas kopīgu darba grupu. Tās apstiprināja G20 nozīmi, jo šī grupa ir "galvenais forums starptautiskajā ekonomikas un finanšu sadarbībā", atbalstot daudzpusējo sistēmu. Abas puses arī apņēmas uzlabot Eiropas un Āzijas savienojamību, pamatojoties uz tirgus noteikumiem, pārredzamību, atklātu iepirkumu, vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem un godīgu konkurenci, lai veidotu sinerģiju starp ES stratēģiju par Eiropas un Āzijas savienojamību un Ķīnas iniciatīvu "Viena josla, viens ceļš".

Joprojām turpinās sarunas par to, lai noslēgtu vērienīgu divpusēju visaptverošu ieguldījumu nolīgumu ar mērķi radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus uzņēmumiem, sniegt jaunas tirgus iespējas un aizsargāt ieguldītājus un viņu ieguldījumus, un šis nolīgums ļautu abām pusēm izvīzīt plašākus un dziļākus mērķus.

ES joprojām ir Ķīnas galvenā tirdzniecības partnere, bet Ķīna ir ES otrā lielākā tirdzniecības partnere. Preču tirdzniecība starp ES un Ķīnu ievērojami pārsniedz 1,5 miljardus EUR dienā, 2018. gadā ES eksportam sasniedzot 210 miljardus EUR un importam – 395 miljardus EUR. ES pakalpojumu eksports uz Ķīnu 2017. gadā sasniedza 44 miljardus EUR, savukārt pakalpojumu imports sasniedza 28 miljardus EUR. 2017. gadā ārvalstu tiešo ieguldījumu (ĀTI) plūsmas no Ķīnas uz ES sasniedza aptuveni 30 miljardus EUR, savukārt tika lēsts, ka ES ĀTI ieguldījumi Ķīnā sasniedz apmēram 6 līdz 7 miljardus EUR.

Parlaments ir pievērsis uzmanību Ķīnas cilvēktiesību pārkāpumiem, tostarp patvaļīgai aizturēšanai, darba nometnēm, nāvessodam, vārda un bīdrosānās brīvības ierobežojumiem, piespiedu abortiem un represīvajai politikai [Tibetā](#) un Siņdzjanā.

Parlaments ir arī atbalstījis Ķīnas pilsoņu paustās prasības īstenot efektīvas politiskās reformas^[1] un ir nosodījis attieksmi pret daudziem konkrētiem cilvēktiesību aizstāvjiem un aktīvistiem. Ķīna stingri iestājas pret jebkādu ārēju "iejaukšanos" tās iekšlietās, tostarp attiecībā uz cilvēktiesību jautājumiem. ES un Ķīnas cilvēktiesību dialoga 37. kārtā notika 2019. gada aprīlī.

B. Taivāna

ES ievēro "vienas Ķīnas politiku" un neatzīst Taivānu par suverēnu valsti. Tomēr ES turpina sadarboties ar Taivānu nepolitiskajās jomās, tostarp tādās tirdzniecības un ekonomikas jomās kā tirdzniecība, pētniecība un klimata pārmaiņas.

ES ir izveidojusi labi strukturētu dialogu ar Taivānu par ekonomikas un tirdzniecības jautājumiem daudzās jomās, piemēram, autorūpniecības, farmācijas, kosmētikas un medicīnas ierīču jomā. ES ir Taivānas ceturtā lielākā tirdzniecības partnere pēc Ķīnas, ASV un Japānas, un preču tirdzniecība starp ES un Taivānu 2018. gadā ir sasniegusi jaunu rekordu – 51,9 miljardus EUR. Ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem 2017. gadā sasniedzot 21,2 miljardus EUR, ES ir lielākā ieguldītāja Taivānā.

Parlaments ir atkārtoti mudinājis stiprināt ES un Taivānas divpusējo sadarbību tādās jomās kā tirdzniecība, pētniecība, kultūra, izglītība, klimata pārmaiņas un vides aizsardzība, paužot atbalstu iespējamām sarunām par ES un Taivānas ieguldījumu nolīgumu.

ES un Taivāna 2018. gada 22. martā rīkoja pirmās ikgadējās cilvēktiesību konsultācijas, kurās tika apspriesti galvenie cilvēktiesību jautājumi, piemēram, cilvēktiesību universālums. Šajā sanāsmē ES cildināja Taivānu par to, ka tā ir brīvprātīgi iekļāvusi galvenos ANO cilvēktiesību pakta noteikumus savos valsts tiesību aktos un par tās starptautisko pārskatīšanas mehānismu.

Taivāna 2020. gada janvārī rīkos prezidenta vēlēšanu 15. kārtu. Uz prezidenta amatu kandidē pašreizējā prezidente *Tsai Ing-wen*, kas pārstāv Demokrātisko progresīvo partiju, un *Han Kuo-yu* no *Kuomintang* (Ķīnas Nacionālās partijas). Uz šo valsts amatu kandidē arī seši neatkarīgi kandidāti.

C. Honkonga

ES un Honkongas attiecības aptver tirdzniecības un ekonomikas attīstību, muitu sadarbību, inovāciju un tehnoloģijas, konkurenci, pārtikas nekaitīgumu, vidi un izglītību. 2018. gadā ES bija Honkongas otrā lielākā preču tirdzniecības partnere pēc Ķīnas kontinentālās daļas, un Honkonga ir ES 17. lielākā preču tirdzniecības partnere un desmitā lielākā pakalpojumu tirdzniecības partnere. ES un Honkongas 12. strukturētais dialogs notika 2018. gada decembrī. ES 2019. gada 12. martā svītvoja Honkongu no saraksta, kurā uzskaitītas [jurisdikcijas, kas nodokļu jomā nesadarbojas](#), jo tika konstatēti uzlabojumi labas pārvaldības jomā.

[Eiropas Parlamenta 2017. gada 13. decembra ieteikumā](#) saistībā ar 20. gadadienu, kopš izveidots Honkongas Īpašās Pārvaldes Apgabals (ĪPA), ir uzsvērts, ka ir svarīgi ievērot Honkongas ĪPA Pamatlikumu, lai turpinātu stiprināt attiecības ar ES. Vienlaikus tam, ka ES ievēro vienotas Ķīnas politiku un atzīst, ka Ķīna iebilst pret iejaukšanos

---

[1] Eiropas Parlamenta 2013. gada 14. marta rezolūcija par ES un Ķīnas attiecībām (OV C 36, 29.1.2016., 126. lpp.).

tās iekšējās lietās, šajā ieteikumā ir nosodīta Ķīnas iejaukšanās Honkongas iekšējās lietās, kas var apdraudēt modeļa “viena valsts, divas sistēmas” dzīvotspēju ilgtermiņā. Pašreizējās demonstrācijas, kas sākas 2019. gada martā pēc tiesību akta par noziedzīgu nodarījumu izdarījušām meklētām personām un savstarpējo tiesisko palīdzību krimināllietās ieviešanas, Honkongā ir saasinājušas vardarbību un izraisījušas ilgstošus nemierus. ES joprojām uzskata, ka saspīlējuma mazināšanas pasākumiem un dialogam ir būtiska nozīme mierīga risinājuma panākšanā, vienlaikus ievērojot ar principu “viena valsts, divas sistēmas” piešķirtās pamatbrīvības. ES piešķir lielu nozīmi Honkongas augstajai autonomijas pakāpei, kas ir jāsauglabā saskaņā ar Pamatlikumu un starptautiskajām saistībām. Pastāvīgai pamattiesību un brīvību, kā arī tiesu iestāžu neatkarības ievērošanai joprojām ir būtiska nozīme Honkongas attīstībā.

D. Japāna

Japāna ir bijusi ES stratēģiskā partnere kopš 2003. gada, un abiem partneriem ir kopīgas vērtības – cilvēktiesības, demokrātija un tiesiskums. ES un Japānas stratēģiskās partnerības nolīgums, kas ir provizoriski spēkā no 2019. gada 1. februāra un aptver politisko dialogu un sadarbību politikas jomās, kā arī sadarbību reģionālos un globālos jautājumos, paceļ šo partnerību jaunā līmenī. Tas arī nostiprinās parlamentāro dialogu starp Eiropas Parlamentu un Japānas parlamentu. ES un Japānas ekonomisko partnerattiecību nolīgums (EPN), kas ir viens no ES visaptverošākajiem brīvās tirdzniecības nolīgumiem, stājās spēkā 2019. gada 1. februārī. Sagaidāms, ka tas stimulēs tirdzniecību un abu pušu ekonomisko izaugsmi. EPN ir ietvertas saistības ne tikai attiecībā uz preču tirdzniecību, bet arī uz pakalpojumiem, un tajā paredzēta sistēma, kas veicina divpusējus ieguldījumus. Tajā ir izvirzīti arī vērienīgi mērķi ilgspējīgai attīstībai un pirmo reizi ir iekļauta īpaša apņemšanās īstenot Parīzes klimata nolīgumu.

ES un Japānai ir kopīgs redzējums attiecībā uz atvērtu un noteikumos pamatotu pasaules ekonomiku, nodrošinot visaugstākos standartus.

Japāna ir ES otrā lielākā tirdzniecības partnere Āzijā pēc Ķīnas ar savstarpējās tirdzniecības apjomu 135 miljardi EUR 2018. gadā. Abas puses joprojām ir apņēmības pilnas vēl vairāk veicināt ieguldījumu attiecības, tuvākajā nākotnē noslēdzot atsevišķu ieguldījumu nolīgumu, kurā iekļautu ieguldītāju/ieguldījumu aizsardzības standartus un strīdu izšķiršanas mehānismu. ES un Japāna 2018. gada 17. jūlijā pabeidza sarunas par atbilstīgu datu aizsardzības līmeni, bet 2019. gada 23. janvārī pieņēma lēmumu atzīt otras puses datu aizsardzības sistēmu par līdzvērtīgu, tādējādi radot pasaulē lielāko drošas datu plūsmu zonu.

ES un Japānas 26. augstākā līmeņa sanāksme notika 2019. gada 25. aprīlī un tajā apsprieda tādus jautājumus kā klimata pārmaiņas, reģionālā drošība un tirdzniecība, kā arī divpusējo attiecību stāvokli. 2019. gada 27. septembrī, laikā, kad premjerministrs Š. Abe otrreiz apmeklēja Briseli, ES un Japāna parakstīja savstarpēju nolīgumu par partnerību ilgspējīgas savienojamības un kvalitatīvas infrastruktūras jomā.

E. Korejas Republika (Dienvidkoreja)

ES un Dienvidkorejas attiecības aizsākās 1997. gadā ar Nolīgumu par muitas sadarbību un savstarpēju administratīvo palīdzību muitas lietās. Tagad Korejas Republika ir viena no ES 10 stratēģiskajiem partneriem globālās drošības, ekonomikas,

vides un starptautiskās sadarbības jomā. ES un Dienvidkorejas divpusējās tirdzniecības apjoms ir ievērojami pieaudzis un 2018. gadā sasniedza rekordlīmeni – vairāk nekā 100 miljardus EUR. ES ir nozīmīga ieguldītāja Dienvidkorejā – tās ĀTI apjoms 2017. gadā bija 51 miljards EUR.

Dienvidkorejas zinātnes un tehnoloģiju nozare ir viena no vismodernākajiem pasaulē. Tās mērķis ir koncentrēties uz inovāciju, un tai ir ievērojami sasniegumi robotikas un mākslīgā intelekta jomā, kas paver jaunas iespējas, lai palielinātu kopīgu zinātnisko un tehnoloģisko sadarbību ar ES.

Dienvidkorejā ir augsti digitalizēta ekonomika, un pašlaik tiek izstrādāta valsts kiberdrošības stratēģija pēc nelikumīgas ielaušanās gadījumiem tās datorsistēmās un uzbrukumiem šīm sistēmām, kas ietekmēja miljoniem cilvēku un oficiālās tīmekļa vietnes. Ziemeļkoreja ir apsūdzēta par to, ka tā ir izplānojusi lielāko daļu no šiem kiberuzbrukumiem. ES un Dienvidkorejas sadarbība kiberdraudu jomā aizvien pieaug. ES un Dienvidkorejas piektais dialogs par kiberjautājumiem notika 2019. gada jūnijā Briselē.

Pašreizējās prioritātes attiecībās starp abām Korejas valstīm ir ekonomiskā mijiesaiste un atteikšanās no kodolieročiem. Ziemeļkorejas dalība 2018. gada februāra ziemas olimpiskajās spēlēs Phjončhanā bija pagrieziena punkts šo valstu attiecībās. Korejas Republikas prezidents *Moon Jae-in* cenšas mazināt spriedzi, izmantojot dialogu un uzticības veicināšanas pasākumus. Laikposmā no 2018. gada aprīļa līdz septembrim notika trīs abu šo Korejas valstu augstākā līmeņa tikšanās, kuru mērķis bija panākt atteikšanos no kodolieročiem. Tomēr abu Korejas valstu savstarpējās attiecības pasliktinājās 2019. gadā pēc ASV un Ziemeļkorejas Hanojas samita un vēl vairāk saasinājās 2019. gada augustā pēc ASV un Dienvidkorejas kopīgajām militārajām mācībām, ko Ziemeļkoreja raksturoja kā trīs 2018. gadā noslēgto nolīgumu pārkāpumu, apsūdzot Dienvidkoreju sazvērestībā ar ārējiem spēkiem un centienos turpināt slēptu naidīgu darbību īstenošanu. ES atbalsta diplomātisku risinājumu Korejas kodolbruņojuma krīzei.

Dienvidkorejas Konstitucionālā tiesa 2017. gada martā apstiprināja iepriekšējās prezidentes *Park Geun-hye* impīčmentu. Demokrātiskās partijas vadītājs *Moon Jae-in* tika ievēlēts par prezidentu 2017. gada maijā. Jaunā administrācija īsteno vērienīgu ekonomikas izaugsmes darba kārtību, palielina valsts izdevumus un ievēro uz pārdalīšanu balstītu sociālo politiku. 2019. gada septembrī prezidents *Moon* iecēla *Cho Kuk* par tieslietu ministru, uzdodot viņam izstrādāt tiesu sistēmas reformas, tostarp izveidot korupcijas apkarošanas aģentūru, kuras mērķis ir izmeklēt augsta līmeņa amatpersonas. Sakarā ar domstarpībām un apsūdzībām korupcijā *Cho Kuk* 2019. gada 14. oktobrī atkāpās no amata. Šie apgalvojumi iedragāja valdošās *Minjoo* partijas tēlu, tai gatavojoties 2020. gada aprīļa parlamenta vēlēšanām. 2019. gada oktobrī prezidenta *Moon* popularitātes reitings bija viszemākais kopš 2017. gada sākuma, neraugoties uz viņa solījumu par prioritāti noteikt darbvietu radīšanu, ieviest korupcijas apkarošanas reformas un samazināt nevienlīdzību.

Parlamenta Ārlietu komitejas pārstāvji apmeklēja Japānu un Dienvidkoreju 2018. gada aprīlī, cenšoties padziļināt divpusējās stratēģiskās partnerības un to parlamentāro dimensiju.

ES un Dienvidkorejas augstākā līmeņa sanāksme notika 2018. gada 19. oktobrī Briselē. ES un Dienvidkoreja apsprieda divpusējās darba kārtības paplašināšanu un plašākas problēmas, kas saistītas ar globālo un reģionālo drošību un mieru, kā arī masu iznīcināšanas ieroču neizplatīšanu.

Dienvidkorejas Nacionālās asamblejas delegācija 2019. gada novembrī apmeklēja Eiropas Parlamentu Briselē, lai piedalītos 21. starpparlamentārajā sanāksmē. Diskusijās galvenā uzmanība tika pievērsta brīvās tirdzniecības nolīgumam, klimata pārmaiņām, drošībai un tehnoloģijām.

Dienvidkoreja vēl nav parakstījusi četras SDO pamatkonvencijas par piespiedu darbu, biedrošanās brīvību, tiesību apvienoties aizsardzību un kolektīvām sarunām. Valdība šo likumprojektu apstiprināja 2019. gada oktobrī, un tas ir jānosūta Nacionālajai asamblejai. Nav skaidrs, vai šie likumprojekti tiks apstiprināti, jo pret tiem iebilst uzņēmumi un arodbiedrības.

F. Korejas Tautas Demokrātiskā Republika (KTDR/Ziemeļkoreja)

ES attiecībā uz Korejas Tautas Demokrātisko Republiku (Ziemeļkoreju/KTDR) īsteno kritiskas iesaistīšanās politiku, kas vienlaikus apvieno gan noteikto sankciju un citu pasākumu spiedienu, gan atvērtu saziņas kanālu uzturēšanu. Divpusējās attiecības ir ierobežotas, un starp ES un Ziemeļkoreju nav spēkā neviens divpusējs politisks vai komerciāls līgums. Turklāt, izņemot humāno palīdzību, ES attīstības sadarbība, kura galvenokārt ir saistīta ar pārtikas nodrošinājumu, ir atkarīga no politiskiem apsvērumiem, ANO sankcijām un citiem ierobežojumiem. Parlaments ir pieņēmis vairākas rezolūcijas, nosodot Ziemeļkoreju par tās kodolprogrammu un raķešu programmu, un ir paudis nopietnas bažas par cilvēktiesību situācijas pasliktināšanos šajā valstī.

Lai papildinātu un nostiprinātu attiecīgās ANO Drošības padomes rezolūcijas (Nr. 2270, 2321, 2371, 2375 un 2397), [ES ir vairākkārt paplašinājusi sankcijas pret KTDR](#), nosakot ieguldījumu aizliegumu ne tikai finanšu pakalpojumiem un transportam, bet arī citām nozarēm. Starp šīm nozarēm ir ar parastajiem ieročiem saistītās rūpniecības, metalurģijas, aviācijas un kosmosa nozare, kā arī ar ieguves rūpniecību un ar ražošanu saistītie pakalpojumi ķīmikāliju, izejvielu ieguves un apstrādes nozarēs. [ES 2018. gada aprīlī pievienoja vienu privātpersonu un 21 juridisku personu sarakstam, ar ko paredz ierobežojošus pasākumus attiecībā uz KTDR](#), sakarā ar to saistību ar nelikumīgām tirdzniecības darbībām un darbībām, kas veicina izvairīšanos no sankcijām. Patlaban ANO sankciju sarakstā kopumā ir iekļautas 80 personas un 75 struktūras, bet ES savas sankcijas ir vērsusi pret 59 personām un deviņām struktūrām.

Pēc Ziemeļkorejas un Dienvidkorejas kopīgās līdzdalības ziemas olimpiskajās spēlēs Phjončanā 2018. gada februārī, 2018. gada aprīlī, maijā un septembrī notika trīs abu Korejas valstu augstākā līmeņa sanāksmes. Šis vēsturiskais solis apliecināja abu tautu savstarpējo ieinteresētību, cenšoties nodrošināt spriedzes mazināšanu un mieru Korejas pussalā.

Pirmā KTDR un ASV augstākā līmeņa sanāksme notika 2018. gada 12. jūnijā Singapūrā. Ziemeļkorejas prezidents *Kim Jong-un* un ASV prezidents D. Tramps 2018. gada 12. jūnija kopīgajā paziņojumā vienojās izveidot jaunas attiecības,

pamatojoties uz 2018. gada aprīlī notikušajā abu Korejas valstu augstākā līmeņa sanāsmē parakstīto *Panmunjom* deklarāciju. KTDR apņēmas tiekties uz pilnīgu atteikšanos no kodolieročiem Korejas pussalā. Otrā KTDR un ASV augstākā līmeņa sanāksme notika Hanojā (Vjetnamā) 2019. gada 27.–28. februārī, bet vienošanās par atteikšanos no kodolieročiem netika panākta. ASV prezidents D. Tramps paziņoja par savu nodomu turpināt sarunas ar *Kim Jong-un*. Pagaidām attiecībās ar ASV nekas nemainās, un saspīlējuma mazināšanas pasākumi ir iesaldēti.

Ulrich Jochheim / Jorge Soutullo
11/2019

